

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О.М. БЕКЕТОВА

КОМЕЛІНА АННА АНДРІЇВНА

УДК 332.1:334.012.23

**МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ
ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ**

08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2014

Дисертацією є рукопис

Роботу виконано в Полтавському національному технічному університеті імені Юрія Кондратюка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник доктор економічних наук, професор
Онищенко Володимир Олександрович,
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, ректор, професор кафедри фінансів і банківської справи.

Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, професор
Бутко Микола Петрович,
Чернігівський національний технологічний університет МОН України, завідувач кафедри менеджменту інноваційної діяльності та державного управління;

кандидат економічних наук
Бойко Аліна Василівна,
Київський національний торговельно-економічний університет МОН України, доцент кафедри економічної теорії та конкурентної політики.

Захист відбудеться «7» жовтня 2014 р. о 10-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.089.01 Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова Міністерства освіти і науки України за адресою: 61002, Україна, м. Харків, вул. Революції, 12, зал засідань Вченої ради (конференц-зал №1).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова за адресою: 61002, Україна, м. Харків, вул. Революції, 12.

Автореферат розісланий «6» вересня 2014 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

М.В. Кадничанський

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Світовий досвід переконує, що побудова інноваційно-креативної моделі розвитку економіки має ґрунтуватися на активному впровадженні інноваційних технологій у всіх сферах життєдіяльності суспільства. Сучасний механізм комерціалізації інноваційних технологій створює умови реалізації нагромадженого наукового потенціалу, стає невід'ємною складовою управління інноваційною діяльністю, забезпечує конкурентоспроможність учасників інноваційного процесу та економічну основу технологічної модернізації регіонів і країни в цілому. Отже, розв'язання проблеми піднесення наукоємності соціально-економічного розвитку України, формування сприятливого інноваційного середовища регіонів, підвищення рівня адаптації суб'єктів господарювання до нових вимог організації високотехнологічного виробництва потребують удосконалення механізму комерціалізації інноваційних технологій на загальнодержавному та регіональному рівнях.

Дослідженню проблематики розбудови економіки знань і формуванню механізмів реалізації наукового потенціалу, впливу технологічних змін на соціально-економічний розвиток на мікро- та макрорівнях присвячені роботи зарубіжних і вітчизняних учених В. Александрової, О. Амоші, Л. Антонюк, А. Ачкасова, Ю. Бажала, Д. Белла, О. Білоруса, Х. Бремера, М. Бутка, П. Бубенка, А. Бойко, О. Васильєва, В. Гейця, С. Глазьєва, В. Денисюка, О. Динкіна, І. Іванова, Б. Кваснюка, В. Кисельової, М. Кондратьєва, Н. Кондратенко, Г. Ковалевського, Б. Лундвалла, Ф. Махлупа, Г. Менша, Т. Момот, Р. Нельсона, В.Онищенко, Б. Патона, П. Перерви, А. Пригожина, Л. Петкової, М. Портера, В. Родченка, В. Решетило, Б. Санто, В. Сіденка, В. Семиноженка, М. Скрипниченко, В. Соловійова, Р. Солоу, Б. Твісса, М. Туган-Барановського, В. Торкатюка, Р. Фатхутдінова, Л. Федулової, К. Фрімена, Р. Фостера, Ф. Хайєка, Ю. Шкворця, Й. Шумпетера, Л. Шутенка, Т. Щедріної, Ю. Яковця та інших. Разом з тим залишається важливим як з теоретичної, так і практичної точок зору дослідження механізмів комерціалізації інноваційних технологій на загальнодержавному та регіональному рівнях з метою забезпечення технологічної модернізації економіки регіонів України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана в рамках науково-дослідної тематики Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка: «Інноваційно-інвестиційні механізми реалізації стратегії соціально-економічного розвитку регіонів України в умовах світової фінансово-економічної кризи» (номер державної реєстрації – 0110U002260, 2010 р.) – автором запропоновано стратегії технологічного розвитку на регіональному рівні; «Економічна ефективність та соціальна стабільність розвитку регіонів у системі забезпечення економічної безпеки України» (номер державної реєстрації – 0112U001461, 2012 р.), в рамках якої автором розроблено

підходи комплексного оцінювання ефективності механізмів комерціалізації інноваційних технологій; «Формування інноваційних форм господарського механізму в Україні» (номер державної реєстрації – 0112U002319, 2012 р.) – автором обґрунтовано сутність і зміст процесів комерціалізації інноваційних технологій та механізми їх забезпечення.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розроблення науково-методичних засад і практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму забезпечення комерціалізації інноваційних технологій на регіональному рівні в сучасних умовах.

Досягнення поставленої мети обумовило необхідність розв'язання таких завдань:

- розкрити сутність та зміст процесу комерціалізації інноваційних технологій в умовах глобалізації;

- дослідити сучасні умови, фактори, джерела і механізм утворення технологічної ренти, її роль у формуванні інноваційно-креативної моделі розвитку регіону;

- вивчити світовий досвід формування моделей та механізмів комерціалізації інноваційних технологій в умовах глобалізації;

- розробити методичні підходи до оцінювання економічного базису розвитку регіону та його технологічного профілю;

- запропонувати комплексний науково-методичний підхід до оцінювання результативності механізму комерціалізації інноваційних технологій у регіональному розрізі;

- здійснити оцінку фінансової складової механізму комерціалізації інноваційних технологій та розробити методичні підходи до визначення інноваційної спроможності підприємств як учасників регіональних інноваційних проектів і програм;

- обґрунтувати концептуальні засади формування механізму комерціалізації інноваційних технологій та визначити напрями вдосконалення його організаційної та економічної складових на регіональному рівні;

- розробити структурно-функціональну модель управління процесом комерціалізації інноваційних технологій, а також підходи до вибору інструментів технологічної модернізації регіону.

Об'єктом дослідження виступає процес комерціалізації інноваційних технологій в умовах посилення глобалізаційних впливів.

Предметом дослідження є науково-методичні та практичні аспекти формування і реалізації механізму забезпечення комерціалізації інноваційних технологій на регіональному рівні.

Методи дослідження. Науково-методична основа дисертаційної роботи ґрунтується на фундаментальних положеннях регіональної економіки, теорії

інноваційної економіки й економіки знань, стратегічного управління та інноваційного менеджменту, ураховує результати наукових розробок зарубіжних і вітчизняних учених щодо управління інноваційним розвитком на регіональному рівні.

Для досягнення поставленої мети використано ряд методів, серед яких найбільш важливими є такі: *монографічний та економіко-статистичний, аналізу та синтезу* – для визначення сучасних тенденцій у формуванні інноваційно-креативного моделі розвитку регіонів, ідентифікації особливостей процесу комерціалізації технологій в умовах впливу глобалізації; *системного підходу, наукового узагальнення, класифікації, мікро- та макроекономічного аналізу* – для обґрунтування науково-методичних засад організації процесу комерціалізації інноваційних технологій, визначення особливостей формування регіональних ринків інтелектуальних продуктів та ринків інновацій, оцінювання інноваційної спроможності підприємств; *структурно-функціонального аналізу* – для розроблення моделі управління процесом комерціалізації інноваційних технологій на регіональному рівні, визначення інструментів і важелів її реалізації; *кореляційно-регресійний* – для встановлення взаємозалежності та визначення впливу загальнодержавних та регіональних факторів на результативність механізму комерціалізації інноваційних технологій, *програмно-цільовий* – при виборі типу стратегії його технологічного розвитку.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативно-правові документи, офіційна статистична інформація Державної служби статистики України, Державної служби інтелектуальної власності України, наукові праці вітчизняних і зарубіжних фахівців, інформаційно-аналітичні дані статистичних досліджень міністерств і відомств України, аналітичні напрацювання автора в рамках проведеного дослідження.

Наукову новизну одержаних результатів визначають такі положення:

уперше:

– розроблено науковий підхід до оцінювання результативності механізму комерціалізації інноваційних технологій, що включає: аналіз виділених етапів комерціалізації інноваційних технологій; інформаційно-аналітичну базу моніторингу формування, реалізації і оцінювання результативності механізму комерціалізації, підхід до інтегрального оцінювання особливостей формування економічного базису розвитку, впливу факторів інноваційного розвитку, в тому числі державних і регіональних, а також потенціалу комерціалізації та здатності регіону до технологічної модернізації; методичний підхід до визначення типу регіональних ринків інтелектуального продукту та інноваційних технологій; і дає змогу на системній основі ідентифікувати недоліки сучасного механізму комерціалізації інноваційних технологій на регіональному рівні;

удосконалено:

- категорійний апарат шляхом уточнення змісту поняття «механізм

комерціалізації інноваційних технологій», який, на відміну від існуючих підходів, трактується як цілісна інтегрована модель взаємодії держави, регіонів, суб'єктів господарювання щодо створення, руху і введення в економічний обіг інтелектуального продукту та інноваційних технологій, а також включає ментальні моделі, моделі управління науково-технічною і інноваційно-інвестиційною діяльністю, бізнес-моделі та інноваційні технології, що забезпечують технологічну модернізацію регіональної економіки;

– методичний підхід до інтегрального оцінювання потенціалу комерціалізації інноваційних технологій регіону на основі використання груп статистичних показників та інтегральних показників інтенсивності створення інноваційних технологій, швидкості трансформації нового знання, інноваційної активності підприємництва, міжнародної інтегрованості та обміну, що водночас є регіональними рентоутворюючими факторами та визначають структуру формування регіональної технологічної ренти як джерела технологічної модернізації регіону;

– наукові засади обґрунтування та вибору типу стратегії технологічного розвитку регіону, що, на відміну від існуючих підходів, урахує його технологічний профіль, передбачає конкретизацію інструментів механізму забезпечення комерціалізації інноваційних технологій та джерел фінансування на регіональному рівні;

набули подальшого розвитку:

– напрями вдосконалення організаційної та економічної складових механізму комерціалізації на регіональному рівні, що, на відміну від існуючих розробок, включають підходи до відбору інструментів, способів і каналів комерціалізації інноваційних технологій; методичні прийоми щодо визначення виробничо-технологічної, фінансово-економічної, соціально-екологічної, інформаційно-організаційної ефективності підприємств, їх сукупної інноваційної спроможності як основи визначення можливостей утворення стратегічних альянсів щодо реалізації регіональних інноваційних проектів та програм інноваційного розвитку;

– структурно-функціональна модель управління процесом комерціалізації інноваційних технологій (за суб'єктами й об'єктами комерціалізації, ресурсами розвитку та джерелами інвестування; механізмами створення й руху інтелектуального продукту), особливістю якої є поєднання інформаційно-аналітичного, організаційного забезпечення діяльності регіональних органів управління й специфіки інноваційної поведінки суб'єктів господарювання, що дає змогу визначити перспективні напрями формування мережі інноваційної інфраструктури, активного розвитку венчурних фондів, технологічного брокерства, інноваційного посередництва, інших каналів і способів комерціалізації технологій.

Практичне значення одержаних результатів. Практична цінність дисертації полягає в тому, що розроблені в ній науково-методичні положення і практичні рекомендації щодо формування механізмів забезпечення комерціалізації

інноваційних технологій створюють основу для прискорення технологічної модернізації регіону і країни, формування та розвитку її інноваційно-креативного потенціалу, а також можуть бути використані при розробленні інноваційної політики регіону, аналітичній і прогностичній роботі регіональних органів державного управління.

Результати дослідження впроваджено в діяльність Департаменту економічного розвитку Полтавської обласної державної адміністрації при розробленні Програми соціального та економічного розвитку Полтавської області на 2014 рік, Стратегії розвитку Полтавської області до 2020 року (лист № 03.1–08/798 від 24.04.2014 р.), використано у Комплексній програмі підтримки малого підприємництва у Полтавській області на 2013 – 2014 рр. щодо створення регіонального центру комерціалізації технологій та міжвузівського центру трансферу технологій (лист № 03.1–07/801 від 25.04.2014 р.). Пропозиції щодо управління інноваційними інвестиціями і створення сприятливого інвестиційного середовища на регіональному та державному рівнях використано Полтавським регіональним центром з інвестицій та розвитку Державного агентства з інвестицій та управління інвестиційними проектами України (лист № 01-08/206 від 01.07.2014 р.); рекомендації щодо фінансово-кредитної, інвестиційної, ресурсної, інформаційної підтримки підприємництва запроваджено у роботу Полтавського регіонального фонду підтримки підприємництва (лист № 45/1 від 20.04.2014 р.), розробки щодо зміцнення фінансово-кредитної системи Полтавського регіону використано Головним управлінням Державної казначейської служби України у Полтавській області (лист № 16-16/7286 від 09.07.2014 р.).

Наукові результати дисертаційного дослідження використовуються у навчальному процесі Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка при викладанні навчальних дисциплін «Регіональна економіка», «Інноваційна політика», «Інноваційний менеджмент», «Маркетинг інновацій» (лист № 71-11- 1218 від 29.04.2014 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є результатом самостійно виконаних досліджень. Викладені в дисертації і авторефераті наукові результати та пропозиції належать особисто автору. Наукові ідеї й розробки, що належать співавторам опублікованих робіт, у дисертації не використовувалися.

Апробація результатів дисертаційної роботи. Основні наукові результати дисертаційної роботи апробовані на міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Економіка України: стратегія, відродження і трансформаційні перетворення» (м. Полтава, 2005 р.), «Проблеми устойчивости деятельности предприятий Украины» (г. Симферополь, 2009 г.), «Теорія та практика управління економічним розвитком» (м. Київ, 2012 р.), «Фінансова безпека в системі забезпечення національних інтересів: проблеми та перспективи» (м. Полтава, 2012 р.), «Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегій інноваційного розвитку» (м. Полтава, 2012 – 2013 рр.), «Современное образование:

содержание, технологии, качество» (г. Санкт-Петербург, 2013 г.), «Information Technologies, Management and Society» (Riga, Latvia, 2013), «Інновації та традиції у сучасній науковій думці» (м. Київ, 2013 р.), «Стратегія інноваційного розвитку економіки: бізнес, наука, освіта» (SIDEC 2013) (м. Алушта, 2013 р.), «Менеджмент у XXI сторіччі: методологія і практика» (м. Полтава, 2013 – 2014 рр.), «Проблеми інформаційно-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємства, регіону, країни» (м. Полтава, 2014 р.); «Формування та ефективність використання фінансових ресурсів в економічній діяльності» (м. Чернігів, 2014 р.), представлені на V Всеукраїнському науково-практичному форумі установ НАН України та ВНЗ України «Проблеми й перспективи розвитку академічної та університетської науки» (м. Полтава, 2012 р.), під час засідання круглого столу на тему «Малий бізнес та створення інноваційної економіки» (м. Київ, 2013 р.), міжнародному науковому конгресі «Фундаментальные и прикладные проблемы эффективного предпринимательства в условиях глобализации экономики» (г. Москва, 2013 г.).

Публікації. Основні положення та результати дисертаційної роботи відображені у 26 наукових публікаціях, з них 1 – в колективній монографії; 6 – у наукових фахових виданнях, у тому числі 1 стаття – в науковому виданні, яке рецензується у міжнародних науково-метричних базах даних, 1 стаття – в міжнародну фаховому виданні; 18 – в інших наукових виданнях та збірниках загальним обсягом 6,1 друк. арк., з яких особисто автору належить 5,7 друк. арк.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг дисертації становить 225 сторінок комп'ютерного тексту, що включає 14 рисунків (з них 7 займають усю площу сторінки), 10 таблиць (з них 7 займають усю площу сторінки), 17 додатків на 25 сторінках. Список використаних джерел містить 217 найменувань на 15 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** визначена загальна характеристика дисертаційної роботи, обґрунтовано вибір теми дослідження та її актуальність, визначені мета, задачі, об'єкт, предмет і методи дослідження, охарактеризовані наукова новизна і практичне значення, представлено інформацію про їх апробацію і впровадження в практику.

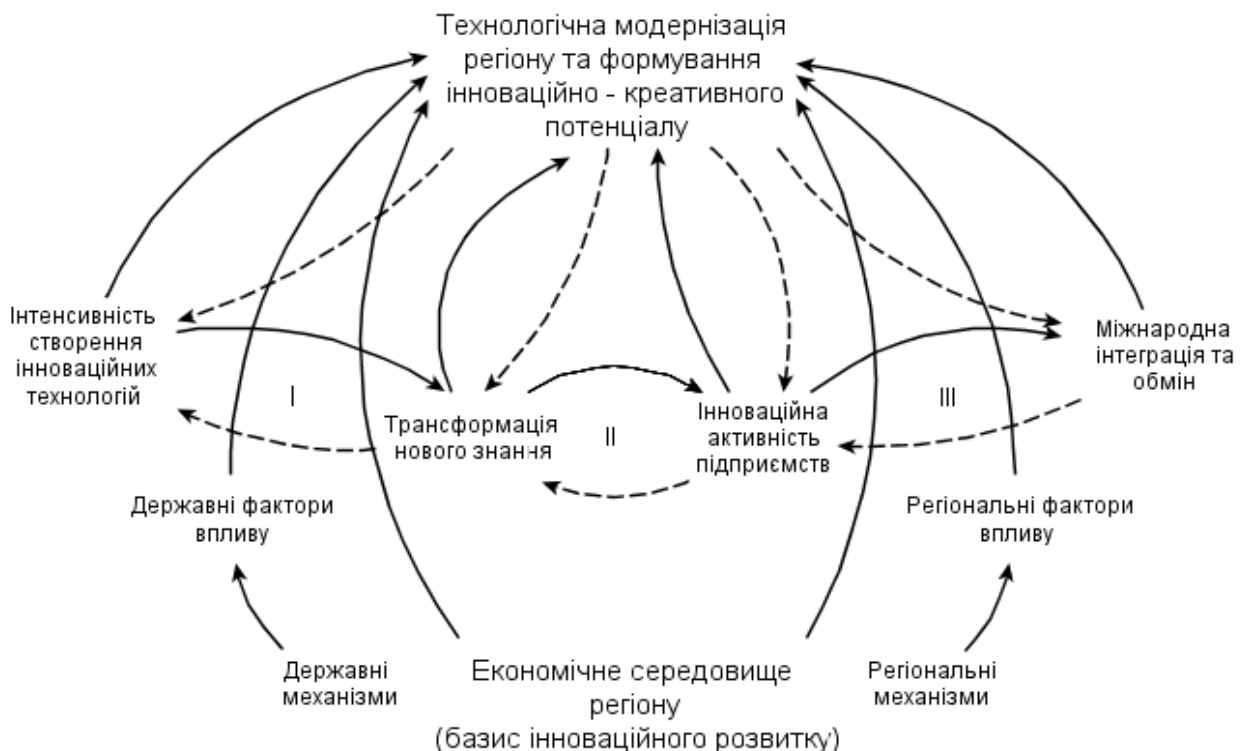
У першому розділі «**Наукові засади комерціалізації інноваційних технологій в умовах посилення глобалізаційних впливів**» розкрито сутність та зміст процесу комерціалізації інноваційних технологій; досліджено сучасні умови, фактори, джерела й механізм забезпечення технологічної модернізації регіональної економіки та формування інноваційно-креативної моделі розвитку регіону; узагальнено вітчизняний і світовий досвід формування моделей та механізмів

комерціалізації інноваційних технологій з урахуванням впливу глобалізаційних процесів.

Установлено, що в сучасних умовах інноваційні технології (технології створення нових продуктів, процесів, управління в усіх сферах діяльності людини) виступають вагомим фактором формування моделі інноваційно-креативного розвитку країни та регіону; комерціалізацію інноваційних технологій слід розглядати як новий вид діяльності; результативність процесу комерціалізації інноваційних технологій визначає швидкість, масштабність технологічної модернізації. Визначальну роль у розвитку регіональної економіки відіграють «приховані» інноваційні технології – інформаційні, комунікативні, логістичні, фінансові, управлінські, бізнес-технології тощо, що дають змогу забезпечувати збереження чи формування нових конкурентних переваг регіону.

Розроблено комплексну схему аналізу процесу комерціалізації, що містить сім основних етапів та враховує: суб'єктів ринкових відносин, які беруть участь у комерціалізації інноваційних технологій; специфіку об'єкта комерціалізації (ресурси, процеси, результати); етапи життєвого циклу інноваційної технології (інновацій); ресурси розвитку; джерела фінансування; особливості створення та механізм руху інтелектуального продукту, передачі права власності на нього.

Запропоновано розглядати механізм комерціалізації інноваційних технологій на регіональному рівні як інтегровану модель дій, яка включає ментальні моделі, моделі управління науково-технічною та інноваційно-інвестиційною діяльністю, бізнес-моделі й інноваційні технології та водночас є цілісною складноорганізованою системою взаємодії держави, регіонів, суб'єктів господарювання (рис. 1).

Умовні позначення: I – ринки інтелектуальної продукції; II – ринки інновацій; III – міжнародні ринки науково-технологічного та інноваційного обміну

Рис. 1. Концептуальна модель формування механізму комерціалізації інноваційних технологій (розроблено автором)

Доведено, що на кожному етапі виникнення й руху інноваційних технологій формуються відповідні механізми їх комерціалізації, які постійно модифікуються та трансформуються під впливом загальнодержавних і регіональних факторів, посилення глобалізаційних процесів та рівня відкритості національної економіки, які у сукупності визначають конкурентні позиції суб'єктів науково-технічної й інноваційної діяльності на регіональних, національних і міжнародних ринках інтелектуальних продуктів та інновацій.

Досліджено взаємозв'язок між результативністю дії механізму комерціалізації інноваційних технологій та утворенням регіональної технологічної ренти як джерела технологічної модернізації розвитку регіону. Схарактеризовано особливості формування складових регіональної технологічної ренти (інноваційної, інтелектуальної, організаційно-управлінської, освітньої, фінансової, інформаційної). Формування регіональної технологічної ренти залежить від: структури рентних доходів за джерелами їх виникнення, наявності умов для високопродуктивного використання існуючих регіональних конкурентних переваг; результативності інституційних і організаційно-правових механізмів створення, вилучення й перерозподілу регіональних рентних доходів, спрямування їх на технологічний розвиток регіону.

Визначено, що основними чинниками низької частки технологічної ренти у формуванні ВВП України та її регіонів є: рівень інноваційної активності суб'єктів господарювання; домінування III – IV рівнів технологічного укладу економіки; обмежений попит на вітчизняну технологічну продукцію на міжнародних ринках; фрагментарність мережі інноваційної інфраструктури як вагомий інструмент спрямування технологічної ренти на подальшу модернізацію економіки регіону; недосконалість механізму перерозподілу рентних платежів між державою, регіонами та суб'єктами підприємницької діяльності, що беруть участь у технологічному розвитку. В Україні поки що інтелектуальна рента не перетворилася на фундаментальне джерело соціально-економічного розвитку та стимул підвищення інноваційної активності. Разом з тим у країнах ОЕСР 80 – 95% приросту ВВП припадає на нові знання, що втілені у високотехнологічній продукції, технологіях, методах організації виробництва та підвищенні ефективності освіти.

Встановлено, що в сучасних умовах модель розвитку провідних країн світу принципово змінюється, інформація та знання виступають визначальним ресурсом розвитку, а творчість – його головною рушійною силою. Виділено основні складові інноваційно-креативної моделі розвитку (технологічна креативність; креативність культурного середовища (регіонального, національного); підприємницька (економічна) креативність). Доведено, що механізми комерціалізації інноваційних технологій є ключовими у розбудові інноваційно-креативної економіки на національному та регіональному рівнях. З цих позицій заслуговує на увагу: 1) досвід створення та функціонування Європейської мережі підтримки підприємництва (Enterprise Europe Network) щодо

надання достатньо широкого спектра послуг для малих і середніх підприємств і підприємців з питань доступу до ринкової інформації, юридичної підтримки, пошуку потенційних партнерів; 2) створення мережі інноваційної інфраструктури з урахуванням етапів інноваційного процесу; 3) формування регіональної мережі трансферу технологій, інтегрованої у національні й міжнародні мережі; 4) активне використання нових інструментів державної та регіональної політики (державно-приватне партнерство, мережі полюсів НДДКР, інноваційні ваучери, сертифікація / акредитація, підтримка творчості й дизайну, інноваційний бенчмаркінг, полюси конкуренції, центри компетентності, нове покоління наукових та технологічних парків і кластерів, венчурний та посівний капітал, гарантійні схеми для фінансування інновацій тощо.

У другому розділі **«Методичні засади аналізу та оцінювання результативності механізму комерціалізації інноваційних технологій на регіональному рівні»** розроблено підходи до оцінювання економічного базису розвитку регіону і його технологічного профілю, аналіз стану регіональних ринків інновацій та інтелектуального продукту; запропоновано методичні підходи до комплексного оцінювання механізму комерціалізації інноваційних технологій у регіональному розрізі та здійснено оцінку його фінансової складової.

Про результативність загальнодержавної системи управління технологічним розвитком і нагальність необхідних перетворень у цій сфері свідчать міжнародні рейтинги в Україні за 2012 – 2014 рр. (за обсягом ВВП – 53-тє місце, за індексом глобальної конкурентоспроможності – 84-тє; за глобальним індексом інновації – 71-ше; за індексом економіки знань – 56-тє місце; за патентною активністю – 23-тє; за науково-дослідницькою активністю – 46-тє; за обсягом витрат на НДДКР – 36-тє, за розвитком інформаційно-комунікаційних технологій – 68-ме, за мережевою готовністю – 73-тє, за розвитком Інтернету – 108-ме). У 2012 р. в промисловому секторі України лише 17,4% підприємств займалися інноваційною діяльністю, їх витрати на технологічні інновації становили 11,5 млрд. грн., з них 70% коштів було спрямовано на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення.

Встановлено, що регіон як відкрита складноорганізована система знаходиться під впливом значної сукупності внутрішніх та зовнішніх факторів. Запропоновано підходи до оцінювання особливостей формування економічного базису формування інноваційно-креативної моделі розвитку регіону: 1) структурний (критерії оцінки: технологічний, зовнішньоекономічний, інвестиційного забезпечення, інноваційності ВРП, наукоємності ВРП, людського розвитку); 2) структурно-динамічний підхід щодо оцінки фінансування науково-технічного та інноваційного розвитку регіону; 3) результативний (критерії оцінки: бюджетна, економічна, соціальна, науково-технічна, екологічна результативність інноваційних технологій).

Розроблено комплексний науковий підхід до оцінювання результативності механізму комерціалізації інноваційних технологій на регіональному рівні, відповідно до якого проведено розрахунки інтегральної оцінки розвитку економічного середовища регіону, впливу державних та регіональних факторів на інноваційний розвиток, особливостей перебігу процесів комерціалізації інноваційних технологій. Сформована множина показників за кожною складовою такої оцінки, що є інформаційно-аналітичною базою дослідження. Результати розрахунків наведено у таблиці.

Виявлено, що низький рівень наукоємності та інноваційності ВВП в Україні є результатом системного прояву дії сучасної моделі комерціалізації інноваційних технологій та пояснюється різним рівнем сформованості його регіональних та функціональних складових. Виділено критично важливі етапи комерціалізації інноваційних технологій на регіональному рівні в сучасних умовах: «маркетинг інновацій», «просування інновацій», «оцінка ефективності інновацій, їх конкурентоспроможності й подальшої можливості існування на ринку». Формування цих етапів пов'язано з наявністю/відсутністю регіональних ринків інтелектуальної та інноваційної продукції, рівнем їх інтегрованості у відповідні національні чи міжнародні ринки, а також сформованістю інноваційної інфраструктури.

Здійснено оцінку фінансової складової механізму комерціалізації інноваційних технологій, визначено виключно важливу роль підприємств, на які припадає до 64% від загального обсягу фінансування інноваційної діяльності в Україні. Запропоновано методичний підхід до визначення інноваційної спроможності підприємства як інтегрального показника. Цей підхід разом з іншими методичними прийомами є основою визначення: 1) здатності підприємства до такої трансформації наявних матеріально-технічних, інтелектуальних, людських, фінансових, інформаційних, організаційних, управлінських та інших ресурсів, яка забезпечує його прибутковість шляхом впровадження інноваційних технологій; 2) впливу внутрішніх й зовнішніх (ресурсних та інфраструктурних) чинників; 3) напрямів, методів, способів цільової підтримки підприємств в рамках реалізації регіональних інноваційних програм розвитку, забезпечення ефективного бюджетного менеджменту регіону.

У третьому розділі «**Напрями вдосконалення механізму комерціалізації інноваційних технологій на регіональному рівні**» розроблено концептуальні засади формування механізму комерціалізації, а також обґрунтовано напрями вдосконалення його організаційної та економічної складових на регіональному рівні; запропоновано структурно-функціональну модель управління процесом комерціалізації інноваційних технологій.

Запропоновано концептуальні засади формування механізму комерціалізації на регіональному рівні. Обґрунтовано, що одержані результати оцінки регіональних особливостей впливу факторів інноваційного регіону (державних та регіональних), рівень сформованості потенціалу комерціалізації,

Інтегральна оцінка складових механізму комерціалізації інноваційних технологій в Україні у регіональному розрізі (2012 р.)

Регіони	Економічне середовище	Державні фактори впливу	Регіональні фактори впливу	Інтенсивність створення інноваційних технологій	Швидкість трансформації знання	Інноваційна активність підприємств	Міжнародна інтегрованість
АР Крим	0,210	0,230	0,107	0,084	0,035	0,140	0,041
Вінницький	0,105	0,003	0,067	0,191	0,052	0,186	0,021
Волинський	0,065	0,001	0,034	0,038	0,029	0,065	0,027
Дніпропетровський	0,388	0,544	0,273	0,440	0,305	0,307	0,251
Донецький	0,386	0,139	0,292	0,537	0,228	0,341	0,172
Житомирський	0,073	0,084	0,129	0,117	0,026	0,291	0,032
Закарпатський	0,063	0,005	0,036	0,052	0,130	0,054	0,048
Запорізький	0,169	0,010	0,213	0,128	0,108	0,564	0,059
Івано-Франківський	0,104	0,002	0,087	0,164	0,049	0,602	0,032
Київський	0,277	0,029	0,094	0,096	0,033	0,178	0,029
Кіровоградський	0,081	0,000	0,046	0,019	0,016	0,200	0,002
Луганський	0,171	0,175	0,150	0,213	0,135	0,233	0,040
Львівський	0,192	0,040	0,236	0,137	0,095	0,444	0,311
Миколаївський	0,099	0,006	0,131	0,049	0,078	0,376	0,022
Одеський	0,210	0,026	0,205	0,174	0,062	0,316	0,115
Полтавський	0,195	0,003	0,114	0,160	0,094	0,099	0,043
Рівненський	0,064	0,000	0,057	0,056	0,045	0,106	0,011
Сумський	0,079	0,003	0,077	0,113	0,010	0,188	0,036
Тернопільський	0,051	0,005	0,060	0,132	0,119	0,232	0,004
Харківський	0,257	0,114	0,518	0,486	1,000	0,832	0,422
Херсонський	0,056	0,005	0,059	0,024	0,037	0,097	0,016
Хмельницький	0,077	0,001	0,069	0,017	0,004	0,362	0,056
Черкаський	0,096	0,006	0,079	0,047	0,022	0,240	0,034
Чернівецький	0,032	0,003	0,070	0,041	0,000	0,146	0,044
Чернігівський	0,068	0,020	0,046	0,018	0,013	0,108	0,013
м. Київ	0,919	0,503	0,895	0,668	0,532	0,916	1,000
м. Севастополь	0,077	0,007	0,056	0,025	0,074	0,020	0,026

Примітка: Розроблено автором

а також загальна здатність регіону до технологічної модернізації, які у вигляді картограми представлено на рис. 2, можуть бути основою ідентифікації діючих регіональних моделей комерціалізації інноваційних технологій та визначення цільових орієнтирів, напрямів їх вдосконалення залежно від пріоритетів технологічної модернізації регіону в цілому.

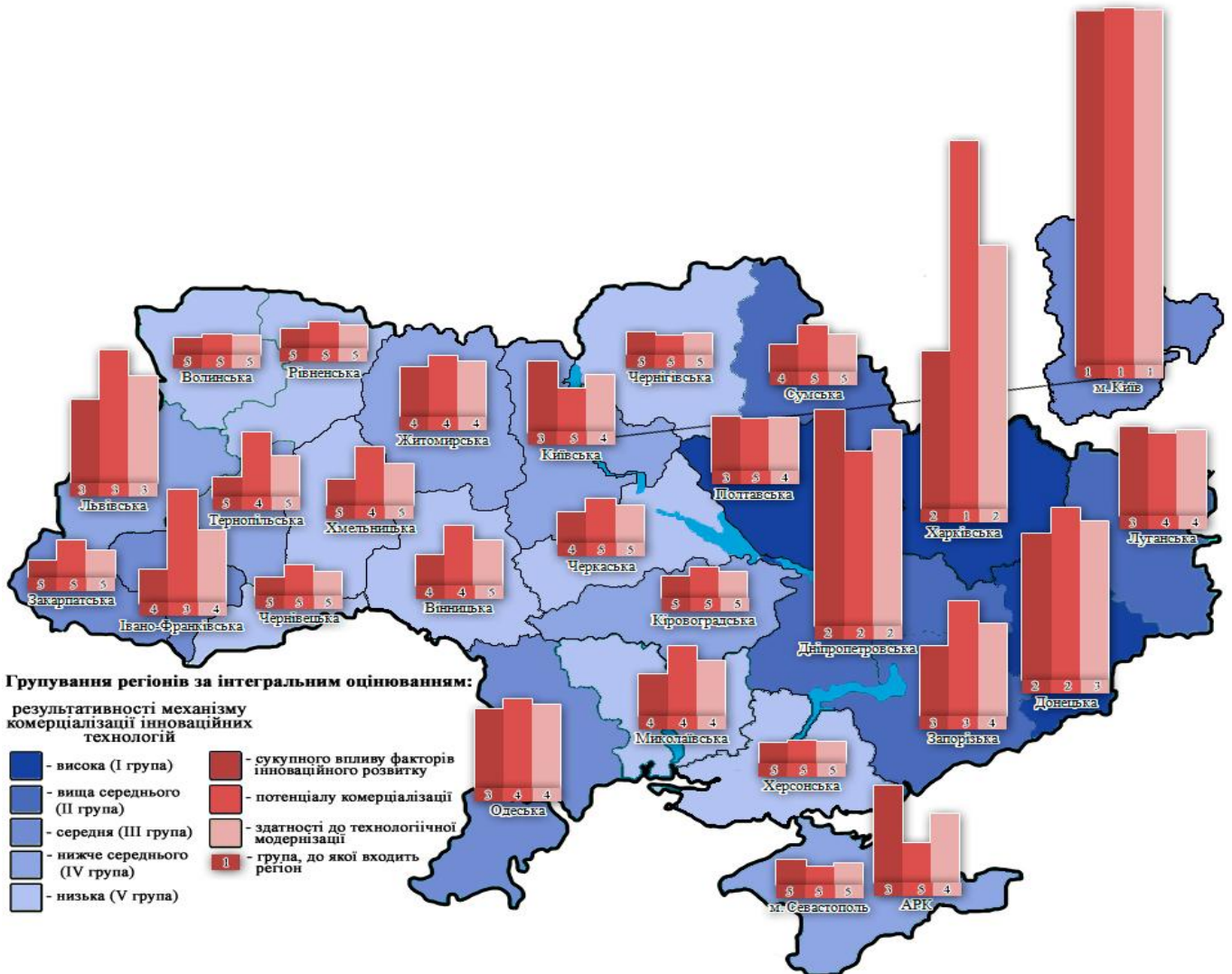

Рис. 2. Картограма результативності механізму комерціалізації інноваційних технологій та впливу ключових факторів у розрізі регіонів України, 2012 р. (розроблено автором)

Виявлений потенціал комерціалізації регіонів України свідчить про їх істотну диференціацію за інтенсивністю створення інноваційних технологій, швидкістю трансформації нового знання, інноваційною активністю підприємництва, міжнародною інтегрованістю. Визначено, що вплив регіональних чинників стимулювання технологічної модернізації регіонів може бути більш дієвим, що вимагає формування активної регіональної інноваційної політики, підвищення ефективності регіонального менеджменту наукової та інноваційної діяльності. Водночас роль регіона як суб'єкта інноваційних відносин обмежується дією нормативно-правового забезпечення. Таким чином,

завдання розбудови інноваційно-креативної моделі економіки регіону вимагають запровадження нових критеріїв оцінки його розвитку (рівень людського розвитку, привабливість дослідницьких систем, державне фінансування НДДКР, рівень залучення підприємницьких структур до фінансування НДДКР і їх інноваційна активність, вартість інтелектуальних активів).

Обґрунтовано напрями підвищення результативності організаційної складової механізму комерціалізації інноваційних технологій на регіональному рівні: пошук нових схем взаємодії суб'єктів комерціалізації інноваційних технологій; запровадження системної підтримки розвитку малого та середнього підприємництва в інноваційній сфері; формування мережі інноваційної інфраструктури як механізму активізації створення й руху інноваційних технологій. Вдосконалення економічної складової механізму комерціалізації інноваційних технологій потребує: здійснення моніторингу адекватності національного та регіонального середовища щодо реалізації комерціалізації інноваційних технологій з урахуванням вимог глобалізації; формування сприятливого середовища для створення, руху та реалізації об'єктів інтелектуальної власності й інновацій; урізноманітнення методів і способів комерціалізації інноваційних технологій та підвищення ефективності їх дії; вдосконалення механізму створення та руху інтелектуальної власності.

Запропоновано структурно-функціональну модель управління процесом комерціалізації інноваційних технологій на регіональному рівні, реалізація якої потребує поєднання інформаційно-аналітичного, організаційного забезпечення діяльності регіональних органів управління й специфіки інноваційної поведінки суб'єктів господарювання. Визначено, що набір інструментів прискорення комерціалізації інноваційних технологій на регіональному рівні залежить від моделі ринку знань чи інновації та запровадження інтегрованої технології управління їх розвитком. Якщо ринок діє за моделлю to-push («виштовхування»), то працює традиційна схема інноваційного процесу «дослідження – виробництво – продаж», яка передбачає формування інноваційного кластера як сукупності інноваційної активності кожного його учасника та їх сукупної взаємодії (ефект синергії). Якщо ринок діє за моделлю to-pull («втягування»), то ефективність комерціалізації досягається шляхом індивідуальної інноваційної активності кожного із суб'єктів інноваційного процесу та їх позицій на цьому ринку.

Доведено, що цілісність та багаторівневність прояву механізмів комерціалізації інноваційних технологій вимагає формування регіональної політики мобілізації внутрішніх джерел і резервів інноваційно-креативного розвитку територій із застосуванням непрямих методи підтримки. Встановлено, що результативність дії механізмів ліцензування, інжинірингу, промислової кооперації, передачі технологій у рамках спільних підприємств, технічної допомоги, франчайзингу, лізингу визначається рівнем сформованості ринкових відносин у цій сфері, а підвищення дієвості зазначених каналів трансферу знань і технологій вимагає поширення інноваційного посередництва.

Запропоновано типи стратегій технологічного розвитку (стратегія самозабезпечення, мобілізаційна, залучення зовнішніх ресурсів, реалізація виключних можливостей, інтелектуальної кооперації, технологічної платформи, інтелектуального лідерства). Обґрунтовано, що за необхідності активізації механізмів генерації інтелектуального продукту в регіоні доцільним є створення технологічних фондів, програм грантової підтримки для НДДКР, розвиток науково-технічних центрів, об'єктів інфраструктури, людського капіталу у сфері НДДКР; на етапі формування ринку інтелектуальної продукції та інновацій – наукові парки, центри та програми технологічного трансферу, технологічні брокери, схеми мобільності й залучення талантів, інноваційні конкурси; на етапі використання знань – інкубатори, підтримка старт-апів, інноваційні бізнес-послуги (бізнес-підтримка та коучинг), навчання та поліпшення інформованості про інновації. Кожний з зазначених етапів потребує запровадження ефективного регіонального менеджменту інноваційних технологій, створення регіональних технологічних платформ, центрів комерціалізації та трансферу технологій.

Системна реалізація розроблених пропозицій виступає основою прискорення технологічної модернізації регіонів України.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі наведено теоретичне узагальнення та подано нове розв'язання наукового завдання – розроблення науково-методичних засад і практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів забезпечення комерціалізації інноваційних технологій на регіональному рівні в сучасних умовах. За результатами дослідження зроблено такі висновки:

1. Інноваційні технології слід розглядати як важливу економічну категорію, а їх активне залучення в економічний обіг визначає динаміку процесів технологічної модернізації економіки регіону, стає основою розбудови нової інноваційно-креативної моделі регіональної економіки. Комерціалізація інноваційних технологій забезпечує активне залучення нових джерел соціально-економічного розвитку регіону та підвищує рівень адаптованості суб'єктів господарювання до викликів глобальних викликів, їх конкурентоспроможність.

2. Встановлено, що зміст процесів комерціалізації та характер їх розгортання визначаються сукупністю умов, факторів, джерел і механізмів, що діють на загальнодержавному і регіональному рівнях. В сучасних умовах головним джерелом технологічної модернізації регіону виступає технологічна рента, структура, пропорції формування та темпи нарощування якої визначають специфіку його розвитку та здатність до технологічної модернізації.

3. Досліджено, що у провідних країнах світу домінуючу роль у формуванні ВВП відіграє інтелектуальна власність, а досконалість механізму її руху у поєднанні із ефективним інноваційним державним та регіональним менеджментом, інформаційним забезпеченням суспільних процесів принципово змінює механізми та інструменти виведення на ринок інноваційних технологій. Це вимагає з боку регіональних органів влади формування економічної політики

щодо розвитку нових джерел рентоутворення та застосування нових механізмів та інструментів комерціалізації інноваційних технологій.

4. Розроблено науково-методичний підхід, в рамках якого запропоноване інформаційно-аналітичне забезпечення моніторингу складових механізму комерціалізації інноваційних технологій, що дає змогу ідентифікувати проблеми створення і руху інтелектуального продукту та інновацій на рівні регіону. Комплексність даного підходу створює основу для визначення оптимальної регіональної моделі механізму комерціалізації інноваційних технологій, що має враховувати економічний розвиток регіону, сукупний вплив регіональних і загальнодержавних факторів, наявний потенціал комерціалізації регіону та має забезпечити модернізацію його технологічного профілю.

5. З'ясовано особливості формування фінансової складової механізму комерціалізації інноваційних технологій і встановлено обмежену дію інструментів прямого впливу держави та регіонів на процеси технологічної модернізації економіки, що призводить до поступової втрати виробничого й інтелектуального потенціалів розвитку. Запропонований підхід до оцінювання інноваційної спроможності підприємств як учасників регіональних інноваційних проектів і програм забезпечує ефективність використання бюджетних коштів.

6. Запропоновано концептуальні засади формування механізму комерціалізації інноваційних технологій на регіональному рівні, що урахують рівень сформованості потенціалу комерціалізації, а також загальну здатність регіону до технологічної модернізації, його технологічний профіль, алгоритм вибору типу стратегії технологічного розвитку, підхід до визначення перспективних регіональних технологічних платформ, напрями формування інноваційної інфраструктури як вагомого інструменту регіонального менеджменту, що у сукупності забезпечує створення, рух та вилучення інтелектуальної ренти і її спрямування на технологічну модернізацію регіону.

7. Встановлено, що регіональна політика забезпечення технологічної модернізації включає переважно непрямі методи та інструменти впливу. До регіональних умов формування таких механізмів віднесено національні і регіональні особливості економічного, науково-технічного та інноваційного розвитку, конкурентні переваги, стратегічні цілі та завдання розвитку у галузевому та територіальному розвитку, стан та сформованість регіональних, національних і міжнародних інноваційних ринків, наявність ринкових ніш.

8. З метою прискорення формування інноваційно-креативної моделі розвитку регіону та піднесення результативності механізму комерціалізації інноваційних технологій запропоновано структурно-функціональну модель управління цим процесом. Доведено, що використання нових інструментів, які притаманні мережевій економіці, дає можливість визначити зони інноваційних і креативних технологій з урахуванням творчого потенціалу конкретних регіонів.

9. Визначено сучасні методи, способи й канали комерціалізації інноваційних технологій, а також розроблено рекомендації до підвищення ефективності їх дії.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Монографії

1. Комеліна А.А. Сучасні механізми забезпечення комерціалізації технологій в ринкових умовах: // Стратегічне управління національним економічним розвитком: монографія: у 2 т. / За заг. ред. О.В. Кендюхова. – Донецьк: «ДВНЗ» ДонНТУ, 2013. – Т. 1. – 338 с. – С. 279-236.

Статті у наукових фахових виданнях України

2. Комеліна А.А. Наукові засади формування механізму комерціалізації інноваційних технологій / А. А. Комеліна // Економіка і регіон . – 2012. – № 6 (37). – С. 35-41.

3. Anna A. Komelina. Methodological approaches to estimate the efficiency of innovative technologies implementation. / А. Komelina // Економіка і регіон. – 2013. – № 5 (42). – С. 22-28.

4. Комеліна А.А. Організаційно-економічні засади реалізації механізму комерціалізації інноваційних технологій в умовах модернізації економіки регіону // Экономика Крыма. – 2013. – № 4 (45). – С. 203 – 207.

5. Комеліна А.А. Фінансовий механізм та його роль у системі корпоративного управління / О.В. Комеліна, А.А. Комеліна // Економіка і регіон. – № 25-С1 (спец. випуск).– 2010. – С. 190 – 195. *(Особистий внесок здобувача: встановлено тенденції розвитку корпоративного сектора економіки України, проаналізовано сучасні особливості формування фінансового механізму корпорації, виявлено державні важелі впливу на його ефективність.)*

6. Комеліна А.А. Стратегії управління портфелем цінних паперів комерційного банку в сучасних умовах / А.А. Комеліна, О.В. Комеліна // Зб. наук. праць Черкаського держав. технолог. ун-ту. Серія: Економічні науки [Текст]: Випуск 25: У 3-х частинах. – Черкаси: ЧДТУ, 2010.– Ч. III. Т. 1. – С. 116 – 123. *(Особистий внесок здобувача: охарактеризовано типи інвестиційних стратегій комерційних банків, визначено їх зміст, переваги і недоліки.)*

Праці у наукових періодичних виданнях інших держав або у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз

7. Комеліна А.А. Сучасні канали та способи комерціалізації інноваційних технологій / А. А. Комеліна // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: Збірник наукових праць. – Маріуполь: ДВНЗ «ПДТУ». – 2013. – Вип. 1. Т.2. – С. 90 – 94. (Index Copernicus).

8. Комелина А.А. Современный опыт создания национальных и международных сетей трансфера технологий / В.А. Онищенко, А.А. Комелина // European Applied Sciences. – Stuttgart, Germany – 2014. – № 5. – С. 134 – 136. *(Особистий внесок здобувача: розкрито підходи щодо побудови технологічного профілю регіону, технологічних платформ, каналів трансферу технологій.)*

Опубліковані праці апробаційного характеру:

9. Комеліна А.А. Проблеми розвитку вищої освіти на сучасному ринку освітніх послуг в Україні / А.А. Комеліна // Економіка України: стратегія, відродження і трансформаційні перетворення. Матеріали наук.-практ. конф. – Полтава, 26 – 27 квітня 2005 р.– Полтава: ПІБ МНТУ, 2005. – С. 114 – 116.

10. Комеліна А.А. Фінансовий механізм в системі корпоративного менеджменту / А.А. Комеліна // XI Всеукр. науч.-практ. конф.: «Проблеми устойчивости деятельности предприятий Украины». 4 – 5 декабря 2009 г. – Симферополь: ИТ «АРИАЛ». – 2009. – С. 92 – 95.

11. Комеліна А.А. Інноваційні посередники та їх роль у трансфері технологій / А.А. Комеліна // Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегій інноваційного розвитку: матер. I міжвузівської наук.-практ. конф., 5 – 6 квітня 2012 р. – Ч.1. – Полтава: ПолтНТУ, 2012. – С. 77 – 79.

12. Комеліна А.А. Світовий досвід формування регіональних механізмів трансферу технологій / А.А. Комеліна // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Теорія та практика управління економічним розвитком» (Київ, 22 – 24 листопада 2012 р.– В 3 т. – Т.3. – Донецьк: ООО «Фирма «Друк-Инфо», 2012. – С. 42 – 43.

13. Комеліна А.А. Сучасні завдання формування ефективного бюджетного менеджменту в інноваційній сфері України / А.А. Комеліна // Фінансова безпека в системі забезпечення національних інтересів: проблеми та перспективи: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 18 – 19 квітня 2012 р. – Полтава: ПолтНТУ, 2012. – С. 68 – 69.

14. Komelina A. Model of commercialization of innovative technologies: the theoretical basis of the formation /A. Komelina // The II-th international scientific conference «Information Technologies, Management and Society» / 2013. April 18-19. – Riga. Latvia: ISMA University of Applied Sciences. – P. 170.

15. Комелина А.А. Трансферт технологий в управлении качеством в строительном комплексе / А.А. Комелина, О.В. Комелина // Национальные концепции качества: опыт и перспективы международного сотрудничества: сборн. матер. Международной науч.-практ. конф. / под ред. проф. Е.А. Горбашко. – СПб: Изд-во Политехн. ун-та, 2012. – С. 115 – 116. *(Особистий внесок здобувача: досліджено специфіку трансферу технологій у будівництві.)*

16. Комелина А.А. Трансфертный инновационный потенциал вузов в реализации совместных образовательных и инновационных программ / А.А. Комелина // XIX междунар. науч.-метод. конф. «Современное образование: содержание, технологии, качество», 24 апреля 2013 г.– Т. 2. – Санкт-Петербург: СПбГЭУ «ЛЭТИ», 2013. – С. 11 – 12.

17. Комеліна А.А. Науково-технічна безпека розвитку регіонів країни: структурно-технологічний аспект // Л.Т. Шевчук, А.А. Комеліна // Зб. наук. праць за матеріалами V Всеукр. наук.-практ. форуму установ НАН України та ВНЗ України «Проблеми й перспективи розвитку академічної та університетської науки», 12 – 14 грудня 2012 року – Полтава: ПолтНТУ, 2012. – С. 48-57. *(Особистий внесок здобувача: визначено особливості структурно-технологічних зрушень у розвитку регіонів України.)*

18. Комелина А.А. Современные особенности развития высокотехнологического сектора экономики Украины /А.А. Комелина: материалы Международного научного конгресса «Фундаментальные и прикладные проблемы эффективного предпринимательства в условиях глобализации экономики» (25 – 26 июня 2013 г.) / Финансовый университет при Правительстве Российской Федерации. – М.: Изд. ФУ, 2013. – С. 40 – 41.

19. Комеліна А.А. Методичні підходи щодо оцінювання ефективності регіонального ринку інноваційних технологій / А.А. Комеліна // Матеріали II Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції «Інновації та традиції у сучасній науковій думці». Київ, 15 – 17 серпня 2013 року. – Ч.1.– К.:– С. 23 – 26.

20. Комеліна А.А. Сучасні механізми створення бізнес-інкубаторів в структурі університетів /А.А. Комеліна// Малий бізнес та створення інноваційної економіки: круглий стіл (Київ, 26 квітня 2013 р.), відп. ред. В.С. Шовкалюк. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – 127 с. – С. 59 – 62.

21. Комеліна А.А. Регіональні аспекти фінансового забезпечення комерціалізації інноваційних технологій /А.А. Комеліна // V ювілейна міжнародна міждисциплінарна наук.-практ. конф. «Стратегія інноваційного розвитку економіки: бізнес, наука, освіта» (SIDEC 2013), 26 – 30 травня 2013 р. НТУ «ХПІ», м.Алушта. – С. 272 – 274.

22. Комеліна А.А. Просторові аспекти формування механізму комерціалізації інноваційних технологій / А.А. Комеліна // Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегій інноваційного розвитку: матеріали II міжвуз. наук.-практ. конф., 4 – 5 квітня 2013 р. – Ч.1. – Полтава: ПолтНТУ, 2013. – С. 125 – 126.

23. Комеліна А.А. Проблеми комерціалізації інноваційних технологій в Україні в умовах глобалізаційних процесів /А.А. Комеліна: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Менеджмент у XXI сторіччі: методологія і практика»: зб. наук. праць. – Полтава: видавець Шевченко Р.В., 2013. – С. 146 – 149.

24. Комеліна А.А. Регіональний аспект формування організаційно-економічного механізму комерціалізації інноваційних технологій / В.О. Онищенко, А.А. Комеліна: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Менеджмент у XXI сторіччі: методологія і практика»: збірник наукових праць. – Полтава: Видавець Шевченко Р.В., 2014. – С. 156 – 158. (*Особистий внесок: визначено організаційні та економічні важелі активізації процесів комерціалізації інноваційних технологій.*)

25. Komelina A. Role of commercialization of mechanism for commercialization of innovative technologies in the economic securite of region /А. Komelina // Проблеми інформаційно-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємства, регіону, країни: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 13-14 травня 2014 р. – Ч.1. –Полтава: ПолтНТУ, 2014 р. – С. 257 – 258.

26. Комеліна А.А. Методичні засади управління інноваційними інвестиціями підприємств в сучасних умовах / А.А. Комеліна // Формування та ефективність використання фінансових ресурсів в економічній діяльності: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 11 – 12 квітня 2014 р. // Чернігівський національний технологічний університет. – Чернігів: Видавничий дім «Гельветика», 2014. – С. 208 – 210.

АНОТАЦІЯ

Комеліна А.А. Механізм забезпечення комерціалізації інноваційних технологій на регіональному рівні. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. – Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, Харків, 2014.

Дисертаційна робота присвячена розробленню науково-методичних засад і практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму забезпечення комерціалізації інноваційних технологій на регіональному рівні в сучасних умовах. У роботі розкрито сутність та зміст процесу комерціалізації інноваційних технологій; умови, фактори, джерела і механізм забезпечення технологічної модернізації регіональної економіки. Розроблено науково-методичні засади комплексного оцінювання результативності механізму комерціалізації інноваційних технологій у регіональному розрізі з урахуванням етапів інноваційного процесу та сукупного впливу регіональних факторів.

Узагальнено вітчизняний і світовий досвід формування моделей та механізмів комерціалізації інноваційних технологій з урахуванням впливу глобалізаційних процесів. Розроблено напрями вдосконалення організаційної й економічної складових механізму комерціалізації інноваційних технологій, а також сучасні інструменти забезпечення його результативності.

Ключові слова: регіон, інноваційно-креативна модель, інноваційні технології, механізм комерціалізації, потенціал комерціалізації, технологічний профіль, способи та канали комерціалізації.

АННОТАЦИЯ

Комелина А.А. Механизм обеспечения коммерциализации инновационных технологий на региональном уровне. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.05 – развитие производительных сил и региональная экономика. – Харьковский национальный университет городского хозяйства имени О. М. Бекетова, Харьков, 2014.

Диссертационная работа посвящена разработке научно-методических основ и практических рекомендаций по совершенствованию механизма обеспечения коммерциализации инновационных технологий на региональном уровне в современных условиях. Раскрыто содержание понятия «инновационные технологии». Обосновано, что механизм коммерциализации инновационных технологий на региональном уровне представляет собой сложноорганизованную интегрированную модель, которая отображает специфику взаимодействия государства, регионов, субъектов хозяйствования в данной сфере деятельности. Исследована взаимосвязь между результативностью действия механизма коммерциализации инновационных технологий и созданием региональной технологической ренты.

Предложены методические подходы к определению ключевых механизмов стимулирования технологической модернизации и формированию креативного потенциала региона. Разработаны научно-методические основы комплексной оценки результативности механизма коммерциализации инновационных технологий в региональном разрезе с учетом этапов инновационного процесса и совокупного влияния региональных факторов.

Исследован отечественный и мировой опыт формирования моделей и механизмов коммерциализации инновационных технологий с учетом влияния процессов глобализации. Определены направления совершенствования организационной и экономической составляющих механизма коммерциализации инновационных технологий. Предложены традиционные и новые методы и инструменты, которые обеспечивают развитие сферы генерации, диффузии и использования знаний, а также являются важными в формировании инновационной среды региона и обеспечении его технологической модернизации. Разработан методический инструментарий выбора стратегий технологической модернизации развития региона и соответствующего механизма коммерциализации инновационных технологий.

Ключевые слова: регион, инновационно-креативная модель, инновационные технологии, механизм коммерциализации, потенциал коммерциализации, технологический профиль, способы и каналы коммерциализации.

ANNOTATION

Komelina A. M. Mechanism of providing innovation technologies commercialization at the regional level. – Manuscript.

Thesis for degree of PhD in Economics under specialization 08.00.05 – Development of productive forces and regional economy. – O.M. Beketov Kharkiv National University of Municipal Economy, Kharkiv, 2014.

The dissertation work is devoted to the development of research and methodology basics and practical recommendations for improving the mechanism of providing the innovation technologies commercialization at the regional level under the present-day conditions. The dissertation discloses the essence and content of the innovation technologies commercialization process, conditions, factors, sources and the mechanism of providing technological modernization of the regional economy.

Research and methodology basics have been developed for the efficiency assessment of the innovation technologies commercialization mechanism at the regional level, taking into account the innovation process stages and the cumulative effect of regional factors

Key words: region, innovative and creative model, innovation technologies, commercialization mechanism, commercialization potential, technologic profile, commercialization channels.

КОМЕЛІНА АННА АНДРІЇВНА

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ
ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Відповідальний за випуск

д.т.н., проф. В. І. Торкатюк

Підп. до друку 05.09.14
Друк на ризографі
Зам. № 9650

Формат 60x84 1/16
Ум. др. арк. 0,9
Тираж 100 пр.

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rektorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК № 4705 від 28.03.2014